

Disaster Reconstruction Fund as a Risk Control Tool and Public Finance Perspective

Emrah Kiratoglu ¹, Huseyin Ercan ²

¹ Harran University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Finance, 63000 Sanliurfa, Türkiye

² Inonu University, Strategy Development Department, 44000 Malatya, Türkiye

Keywords

Disaster Reconstruction Fund, Public finance, Extra-budgetary funds, Budget balance

Highlights

- *Earthquake impact on budget balance
- *Disaster financing instruments
- *Disaster Reconstruction Fund in public finance

Aim

To examine the place and importance of the Disaster Reconstruction Fund in public finance

Location

--

Methods

Examining the legislation and evaluating it from a public finance perspective

Results

Although the Disaster Reconstruction Fund leads to financial indiscipline, it is distinguished from other funds in that it reduces the pressure on public finances

Supporting Institutions

The authors declared that this study has used no support data from other institutions

Financial Disclosure:

The authors declared that this study has received no financial support

Peer-review

Externally peer-reviewed

Conflict of Interest:

The authors have no conflicts of interest to declare

How to cite:

Kiratoglu E., Ercan H., 2025. Disaster Reconstruction Fund as a Risk Control Tool and Public Finance Perspective, Turk Deprem Arastirma Dergisi 7(3), 377-385, DOI:10.46464/tdad.1580779.

Manuscript

Research Article

Received: 06.11.2024

Revised: 06.06.2025

Accepted: 16.06.2025

Printed: 30.12.2025

DOI

10.46464/tdad.1580779

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International Non-Commercial License

Corresponding Author

Emrah Kiratoglu

Email: emrahkiratoglu@harran.edu.tr

Table
Financing instruments for disaster risks

Financing Methods for Risk Reduction	Financing Methods for Risk Retention	Financing Methods for Risk Transfer
Credits and Loans Micro Loans Bonds and Notes Grants Subsidiaries and Tax Credits Lending Impact Bonds	Emergency Budget Reserve Funds Conditional Loans	Micro Insurance Agricultural Insurance Takaful and Mutual Insurance Insurance and Reinsurance Disaster Policies Risk Pools

Doğa Kaynaklı Afetlerde Risk Tutma Aracı Olarak Yeniden İmar Fonu ve Kamu Maliyesi Perspektifi

Emrah Kıratoğlu ¹, Hüseyin Ercan ²

¹ Harran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, 63000 Şanlıurfa, Türkiye

² İnönü Üniversitesi, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 44000 Malatya, Türkiye

ÖZET

Doğa kaynaklı afetler bütçe dengesi üzerinde kısa ve orta vadede negatif etkilere yol açmaktadır. Bu çalışmada 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında Türk bütçe yapısında ortaya çıkan bozulmalar ele alınarak doğa kaynaklı afet risk tutma aracı olarak kullanılan Afet Yeniden İmar Fonunun kamu maliyesindeki yeri ve önemi betimsel olarak incelenmiştir. Günümüzde doğa kaynaklı afet sayısının ve vermiş oldukları zararların her geçen gün artması, bu tür çalışmaların önemini göstermektedir. Ulusal literatürde, Afet Yeniden İmar Fonu özelinde çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada Afet Yeniden İmar Fonu, bütçe dışı fonlar kategorisinde sınıflandırılmasına ve mali disiplinsizliğe yol açmasına rağmen, afet sonrası kamu maliyesinde oluşacak baskıları azaltması yönüyle diğer bütçe dışı fonlardan ayrıldığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Afet Yeniden İmar Fonu, Kamu maliyesi, Bütçe dışı fonlar, Bütçe dengesi

Öne Çıkanlar

*Deprem bütçe dengesi üzerindeki etkisi

*Afet finansman araçları

*Afet Yeniden İmar Fonunun kamu maliyesi içindeki yeri

Makale

Araştırma Makalesi

Geliş: 06.11.2024

Düzeltilme: 06.06.2025

Kabul: 16.06.2025

Basım: 30.12.2025

DOI

10.46464/tdad.1580779

Sorumlu yazar

Emrah Kıratoğlu

E-posta:

emrahkiratoglu@harran.edu.tr

Disaster Reconstruction Fund as a Risk Control Tool and Public Finance Perspective

Emrah Kıratoğlu ¹, Hüseyin Ercan ²

¹ Harran University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Finance, 63000 Sanliurfa, Türkiye

² Inonu University, Strategy Development Department, 44000 Malatya, Türkiye

ABSTRACT

Disasters exert adverse effects on budget balances in the short and medium term. This study analyzes the deterioration of Türkiye's budgetary structure following the 6 February 2023 Kahramanmaraş earthquakes and descriptively examines the role and significance of the Disaster Reconstruction Fund, employed as a disaster risk retention mechanism, within public finance. Today, the increasing number of disasters and the damages caused by them show the importance of such studies. A review of the national literature reveals no studies specifically addressing the Disaster Reconstruction Fund. In this study, it has been revealed that although the Disaster Reconstruction Fund is classified as an extra-budgetary fund and causes financial indiscipline, it is distinguished from other extra-budgetary funds in terms of reducing the pressures that will occur in public finances after a disaster.

Keywords

Disaster Reconstruction Fund, Public finance, Extra-budgetary funds, Budget balance

Highlights

*Earthquake impact on budget balance

*Disaster financing instruments

*Disaster Reconstruction Fund in public finance

Manuscript

Research Article

Received: 06.11.2024

Revised: 06.06.2025

Accepted: 16.06.2025

Printed: 30.12.2025

DOI

10.46464/tdad.1580779

Corresponding Author

Emrah Kıratoğlu

Email:

emrahkiratoglu@harran.edu.tr

1. GİRİŞ

Doğa kaynaklı afetler önlenmesi mümkün olmayan, ne zaman, nerelerde gerçekleşeceği ve etki alanının ne boyutlara ulaşabileceği belirlenemeyen kaçınılmaz olaylardır. Günümüzde küresel ısınma, iklim değişikliği, teknolojik gelişmelerin neden olduğu negatif dışsallıklar gibi faktörlerin artması ile doğa kaynaklı afetler giderek artmakta ve toplumları tehdit etmektedir. Doğa kaynaklı afet risk yönetim planları başta can kayıpları olmak üzere iktisadi ve mali etkilerini en aza indirme ve doğa kaynaklı afetlere karşı direncin artırılması noktasında katkı sağlamaktadır. Bu durum modern toplumlarda afet risk yönetim sürecini maliye politikasının hedeflerinden biri haline getirmiştir.

Devletler sosyal devlet olmanın gereği olarak doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkan maliyetlerin önemli bir kısmını yüklenmektedirler. Bu maliyetler devlet bütçelerinin, özellikle doğa kaynaklı afetlerin beklenmedik olaylar olması sebebiyle, kısa ve orta vadede ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır. Ayrıca özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde devlet bütçesi üzerindeki baskılar uzun dönemde de devam etmektedir.

Doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkan ve bütçe dengesini ciddi boyutlarda etkileyen maliyetleri en aza indirmede afet risklerine yönelik finansman araçları kullanılmaktadır. Ancak bu finansman araçlarının kullanılmasının maliye politikasının uygulanması açısından bazı zorlukları bulunmaktadır. Bu çalışmada, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası 7441 sayılı Kanun ile kurulan doğa kaynaklı afet risk tutmaya ilişkin finansman yöntemi olan “Afet Yeniden İmar Fonu” kamu maliyesi perspektifinde incelenmiştir.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde doğa kaynaklı afetlerin mali etkileri ve risk yönetiminin önemi; ikinci bölümde afet risklerine yönelik finansman araçları ve bu araçların maliye politikası üzerindeki etkileri; üçüncü bölümde Türkiye’de risk tutma aracı olarak Yeniden İmar Fonunun muhasebe kaydı, gelir kaynakları, kaynak değerlendirme yöntemleri, denetimi ve kamu maliyesindeki yeri; son bölümde ise Türkiye’de Yeniden İmar Fonunun kurulmasına neden olan 6 Şubat 2023 depreminin bütçe büyüklükleri üzerindeki etkisi betimsel olarak incelenmiştir.

2. DOĞA KAYNAKLI AFETLERİN MALİ ETKİLERİ VE RİSK YÖNETİMİ

Doğa kaynaklı afetler ölüm, sakatlanma, psikolojik çöküş, evsiz ve işsiz kalma, göçmen haline gelme, yoksullaşma gibi yıkıcı sonuçları olan travmatik olaylardır. Doğa kaynaklı afetler sonucunda ortaya çıkan iktisadi yıkımın maliyetlerinin önemli bir kısmı sosyal devlet olma gereğince kamu kesimine yüklenmektedir. Devletlerin afetlerin neden olduğu etkiyi azaltmak için kaynaklarını kısa dönemde öncelikli olarak acil kurtarma, yardım, güvenlik, barınma, sağlık; uzun dönemde ise gelir, gider ve borç dengesini sağlama gibi alanlara aktardığı görülmektedir. Zira doğa kaynaklı afetlerin kalkınma ve refah düzeyi üzerindeki olumsuz etkisi uzun dönemde beşeri ve fiziki sermayedeki yıkımlar aracılığıyla kendini göstermektedir (Skoufias 2003). Bu bağlamda, kamu kesiminin sosyoekonomik yapının ayrılmaz bir unsuru olduğu gerçeği doğrultusunda, afetlerin mali yapıya olan etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi büyük önem arz

etmektedir (Canova ve Pappa 2021). Afetlerin mali sonuçları, bütçe dengesindeki bozulmaların doğrudan bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, ekonomik faaliyetlerdeki gerileme ödemeler dengesi üzerinde olumsuz etkiler yaratmakta ve vergi gelirlerinde önemli azalmalar meydana getirmektedir. Bu gelişmeler neticesinde, kamu bütçesi üzerindeki baskı artmakta; para arzının genişlemesi, döviz rezervlerinin erimesi ve borç stokunun büyümesi gibi makroekonomik dengesizliklere zemin hazırlamaktadır (Benson 1997, OECD 2025).

Afetler sonucu ortaya çıkan iktisadi ve mali etkilerin büyüklüğü yaşanan afetin şiddeti ve ülkelerin doğa kaynaklı afetlere karşı aldığı önlemlerle ilişkilidir. Ampirik çalışmalar; doğa kaynaklı afetlerin uzun dönemde ülke ekonomileri üzerinde negatif etkisini (Hochrainer 2009, Cavallo ve diğ. 2010); sınırlı sayıda çalışmada ise yaratıcı yıkım olarak büyüme üzerinde pozitif etkisini ortaya koymaktadır (Xiao 2011, Jha ve diğ. 2018).

Doğa kaynaklı afetlerin kamu harcamalarını artırıcı etkisi Peacock ve Wiseman (1961) sıçrama hipotezine dayandırılabilir. Afet sonrası artan kamu harcamaları ve azalan kamu gelirlerinin bütçe dengesinde ortaya çıkaracağı bozulmalar günümüzde de geçerliliğini korumaktadır (Jha ve diğ. 2018, Lee ve diğ. 2018, Cabezón ve diğ. 2019, Nishizawa ve diğ. 2019, Panwar ve Sen 2020, Jerch ve diğ. 2023). Bu durum mali alan açısından değerlendirildiğinde, özellikle kaynak sıkıntısı çeken gelişmekte olan ülkelerde iktisadi risklerin oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Noy ve Nualsri 2011).

Doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkan yıkıcı etkiler doğa kaynaklı afetlerin şiddetlerine bağlı olduğu kadar afet öncesi alınacak önlemlere de bağlıdır. Bu anlamda doğa kaynaklı afet risk yönetimi doğa kaynaklı afetlerin mali ve sosyolojik etkilerini yakından ilgilendiren ve afetlere karşı direnci etkileyen temel faktördür.

Doğa kaynaklı afet risk yönetimi, doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkacak yıkımların etkileri-ni azaltmak amacıyla alınan idari kararlar, kullanılan organizasyonlar ve operasyonel yeteneklerin afetlere karşı direncin geliştirilmesi amacıyla yönetilebilmesini sağlayan sistematik bir süreçtir (Orkunoğlu Şahin 2017). Bu süreç; riskleri önceden tanımlamak, etki derecelerine göre sınıflandırmak, en aza indirmek gibi etkili yönetim çabalarının kapsamaktadır (Yazılıtaş 2015). Bu geniş ve maliyetli sürecin yönetilmesi kamu sektörünün en zor görevleri arasındadır. Ancak bu sürecin doğru yönetilmesi ve doğa kaynaklı afetlere karşı risklerin azaltılması, diğer bir ifadeyle doğa kaynaklı afetlere karşı direncin artırılması, doğa kaynaklı afet sonrası hem can kayıplarının hem mali kayıpların önlenmesinde büyük önem arz etmektedir.

3. AFET RİSKLERİNE YÖNELİK FİNANSMAN ARAÇLARI VE MALİYE POLİTİKASI ETKİLERİ

Doğa kaynaklı afetlere neden olan faktörlere ilişkin çeşitli görüşler bulunmasına rağmen doğa kaynaklı afetlerin ne zaman, nerede gerçekleşeceği ve etki alanının ne boyutlara ulaşabileceğinin belirlenmesi kısmen mümkün olmaktadır. Buradan hareketle doğa kaynaklı afetlerin neden olabileceği risklerin ve bu riskleri en aza indirecek finansman tekniklerinin oluşturulması, modern maliye politikalarında ulaşılması arzu edilen hedeflerdendir (Serin ve Demir 2023b). Bu bağlamda,

uluslararası afet risk finansmanı alanında çalışma yapan kurum ve kuruluşlar, risklerin azaltılması ve toplumsal dirençliliğin artırılması amacıyla, afet sonrası müdahalelerden

ziyade afet öncesi önleme ve hazırlık çalışmalarına odaklanan bir yaklaşımı benimsemiştir (AFAD 2023). Tablo 1'de afet risklerine karşı finansman araçları gösterilmiştir.

Tablo 1: Afet risklerine yönelik finansman araçları (AFAD 2023)
Table 1: Financing instruments for disaster risks (AFAD 2023)

Risk azaltımına ilişkin finansman yöntemleri	Risk tutmaya ilişkin finansman yöntemleri	Risk transferine ilişkin finansman yöntemleri
- Kredi ve Borçlar - Mikro Krediler - Tahvil ve Bonolar - Hibeler - Sübvansiyonlar ve Vergi İndirimleri - Kredilendirme - Etiki Bonoları	- Acil Durum Bütçesi - Yedek Fonlar - Koşullu Krediler	- Mikro Sigorta - Tarım Sigortaları - Tekafül & Karşılıklı Sigorta - Sigorta & Reasürans - Afet Poliçeleri - Risk Havuzları

Risk azaltılması, afet etkisinin şiddetini azaltmaya yönelik afet öncesi faaliyetleri kapsamaktadır. Bu aşamada teşvik mekanizması aracılığıyla maliye politikası araçları toplumsal bilinci artırmak ve afetlere hazırlık yapmak üzere kullanılabilmektedir (Serin ve Demir 2023a). Risk tutma aşaması, afet veya acil durum ortaya çıkması durumu sonrası maliyetlerin bir kısmının hazırda bulunan fonlarla karşılanarak doğrudan risk sahibine yansıtılmasıdır. Risk tutma araçları risk sahiplerinin sermayeye erişimini sağlayan, fonların kendi rezervlerinden ve/veya dış sermayeden sağlandığı afet öncesinde düzenlenmiş mekanizmalardır. Kaynakların beklenmedik bir durum karşısında kullanılmak üzere bekletilmesi, kaynak temininde esnekliğe sahip olmayan gelişmekte olan ülkelerde atıl kaynak tutmanın alternatif maliyeti çok yüksek olmaktadır. Bu durum maliye politikasının etkinliğini olumsuz etkileyecektir. Risk transferi aşaması ise afet gerçekleştiğinde üçüncü kişilere belirli oranlarda zararı

karşılama yükümlülüğü yüklemektedir. Zarara ortak olmayı kabul eden taraf ise afetin meydana gelmesi riskini kabul etmesi karşılığında afetin gerçekleşmemesi durumunda da bir ödeme almaktadır (Serin ve Demir 2023a).

Afet öncesi finansal olarak yeterli kaynaklara sahip olmak, afet gerçekleşmesi durumunda finansal ihtiyaçların daha hızlı karşılanmasına, afet müdahale planlarının daha güvenilir hale gelmesine ve afet sonrası belirsizliğin azaltılmasına olanak sağlayacaktır (AFAD 2023). Afet öncesi finansal araçlar; kısa vadede acil bir müdahale, orta vadede iyileştirme ve toparlanma, uzun vadede ise yeniden yapılanma süreçlerini finanse etmek için kullanılmaktadır (Yavuz ve Dikmen 2015). Tablo 2'de görüldüğü üzere, yaygın olarak kullanılan doğa kaynaklı afet finansman araçları; afet sigortası, afet rezerv fonları, koşullu olağanüstü krediler ve son yıllarda giderek yaygınlaşan afet tahvilleridir.

Tablo 2: Doğa kaynaklı afet finansman araçları örnekleri (Serin ve Demir 2023a)
Table 2: Examples of disaster financing instruments (Serin and Demir 2023a)

Ülke	Uygulama Sınıfı	Uygulama Adı
	Afet Sigortası	Kamu/Özel İş birliği
	Afet Tahvili	
	Afet Rezerv Fonu	Kamu/Özel İş birliği
	Afet Tahvili	
	Afet Sigortası	Doğal Tehlike Havuzu
	Afet Regülasyonları	
	Afet Sigortası	FONDEN
	Afet Rezerv Fonu	
	Afet Tahvili	Ulusal Afet Fonu
	Afet Sigortası	
	Afet Rezerv Fonu	Kırılganlık Riski ve Dayanıklılık Fonu
	Afet Sigortası	
	Afet Rezerv Fonu	Ulusal Afet Fonu
	Afet Rezerv Fonu	Ulusal Afet Fonu
	Afet Rezerv Fonu	Ulusal Afet Fonu
	Afet Rezerv Fonu	Afet Yeniden İmar Fonu
	Afet Sigortası	Zorunlu Deprem Sigortası

Afet sigortaları doğa kaynaklı afet riski yüksek bölgelerde önemli bir risk transfer aracıdır. Ancak afet sigortalarının zorunlu olmadığı ülkelerde, miyopluk ve asimetrik bilgi nedeniyle afet sigortalarının risk transferi etkinliği azalmaktadır.

Afet rezerv fonları bütçe içindeki gelirlerin belirli bir kısmının beklenmedik durumlarla başa çıkmak için ayrıldığı bir risk tutma mekanizmasıdır. Bu fonların temel avantajı; afet sırasında acil kullanılabilir bir kaynağın afet öncesinde oluşturulmasıdır. Temel dezavantajı ise özellikle kaynak sıkıntısı olan gelişmekte olan ülkelerde iktisadi büyüme ve kalkınma için kullanılacak kaynakların atıl olarak tutulmasıdır.

Koşullu krediler afet öncesi belirlenen afet şiddet eşiğine ulaşılması veya aşılması durumunda, afet sonrası belirli koşullarla kullandırılması kararlaştırılan kredilerdir. Diğer bir ifadeyle, belirli bir olaya veya meydana gelen hasar düzeyine bağlı olarak kullanıma sunulan kredilerdir. Bunlar genellikle uluslararası finans kuruluşları tarafından egemen merkezi yönetim birimlerine sağlanmaktadır. Uluslararası finans kuruluşları genellikle devletlerin yalnızca afet riski yönetim planına sahip olmaları durumunda koşullu krediye erişimlerine izin vermektedir. Koşullu kredinin en önemli avantajı afet sonrası kaynaklara hızla erişebilmesidir. Bu durum koşullu kredileri, afetlere müdahale aşamasında maliyetlerde ortaya çıkabilecek ani artışları engellemek ve likidite zorlukları ile mücadelede uygun bir araç haline getirmektedir. Ayrıca uluslararası finans kuruluşlarının sunduğu düşük faiz oranları, afet etkileriyle başa çıkmada sermayeye erişimin nispeten

ucuz bir yolu olmasına olanak sağlamaktadır (Meenan ve diğ. 2019).

Afet tahvilleri (CAT-BONDS) finansal piyasalardan ihraç edilen modern maliye politikası aracıdır. Doğa kaynaklı afet durumlarında sigortalı varlıklarda ortaya çıkacak maddi hasar, tahvil yatırımcıları tarafından karşılanmaktadır. Böylece ortaya çıkabilecek büyük hasarlar sermaye piyasasında dağıtılacak ve tahviller risk yönetim aracı olarak işlev göreceklerdir (Yavuz ve Dikmen 2015). Özellikle afet riski yüksek olan Meksika ve Japonya gibi ülkelerde bu araç giderek yaygınlaşmaktadır.

Türkiye’de doğa kaynaklı afet finansman araçları olarak 1999 yılında 587 sayılı KHK ile Doğal Afet Sigorta Kurumu (DASK) ve 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında 7441 sayılı kanunla Afet Yeniden İmar Fonu kurulmuştur.

Doğa kaynaklı afetlerin yaratmış olduğu yükümlülükleri azaltmak Anayasanın 2. Maddesinde belirtilmiş olan sosyal devlet ilkesi gereğince, devletlerin görevleri arasındadır. Bu görevi yerine getirirken iki araçtan yararlanılmaktadır. Bunlardan ilki doğa kaynaklı afet rezerv fonları, diğeri ise sigortalama araçlarıdır. Rezerv fonlara nazaran sigortalama araçlarının doğa kaynaklı afetlerde daha sık kullanıldığı görülmektedir (Çelen 2011). Türkiye’de Afet Yeniden İmar Fonu 21 Mart 2023 tarihinde 7441 sayılı Kanunla kurulmuştur. Tablo 3’te Afet Yeniden İmar Fonu’nun kuruluş mevzuatı, bütçe ile bağlantısı, kuruluş amacı, denetim organı ve muhasebe ilke ve kayıtları açısından dahil olduğu fon sınıf yapısı gösterilmiştir.

Tablo 3: Afet Yeniden İmar Fonunun sınıflandırması
Table 3: Classification of Disaster Reconstruction Fund

Kuruluş Mevzuatı Açısından	7441 sayılı Kanunla kurulmuştur.
Bütçe ile Bağlantısı Açısından	Bütçeye bu amaçla ödenek konulması, fondan kaynak aktarılması durumunda ise ilgili kamu kurum ve kuruluşunun bütçesine gelir kaydedilir.
Kuruluş Amacı Açısından	Koşullu (Yedek) fonlar; acil durumlar veya beklenmedik harcamalar için tutulan fonlar.
Denetim Organı Açısından	Bağımsız denetim standartlarına göre denetlenmektedir. Fondan kaynak aktararak yürütülen projelerin iktisadi açıdan etkin kullanımına ilişkin sorumluluk kamu idarelerine ait olduğundan bunların denetimi de Sayıştay tarafından yerine getirilmektedir.
Muhasebe İlkeleri ve Kuralları ile Otomasyon Sistemleri Açısından	Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda Hazine ve Maliye Bakanlığının kullanmış olduğu otomasyon sistemi aracılığıyla yerine getirilir.

Afet Yeniden İmar Fonu, Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın bağlı bir kuruluştur. Bağlı kuruluş, bakanlıkların ana hizmet ve görev alanına giren konulardaki kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla bakanlığa bağlı olarak özel kanunlarla kurulan kamu idarelerine denir. Tüzel kişiliğe haiz bir kamu idaresidir. Tüzel kişiliğinin olması ise fonun kurumsallaşmasına katkı sağlamaktadır. Fonun yönetimi yönetim kurulunca yerine getirilmektedir. Fonun yönetim kurulu, Hazine ve Maliye Bakanı başkanlığında İçişleri Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı ve Strateji ve Bütçe Başkanından oluşmaktadır. Fonla ilgili

yönetim kurulunun almış olduğu kararların yürütülmesini ve sekreteryaya hizmetlerini Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın ilgili birimleri yerine getirmektedir. Sekreteryanın mali işlemleri yerine getirmek, fon kaynaklarına ait mali verileri hazırlamak, projelerin ilerlemelerine ilişkin ilerleme raporlarını ilgili kuruluşlardan istemek, bilgi ve belgeleri muhafaza etmek gibi görevleri bulunmaktadır. Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri ise yurt içi yurt dışı her tür türlü bağış, yardım ve hibelerin alınması, kredi kullanılması, yurt içi ve dışı sermaye ve para piyasalarından borçlanmaya karar verilmesi ve belirlenen projeleri finanse etmeleri için ilgili kamu kurum ve kuruluşlara kaynak aktarılmasıdır.

3.1) Afet Yeniden İmar Fonunun Muhasebe Kaydı ve Gelir Kaynakları

Kamu kurum ve kuruluşlarınca uygulanmakta olan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre muhasebe işlemleri yürütülmektedir. Fonun muhasebe işlemlerini Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğüne yürütülmektedir. Fona ait muhasebe kayıtları kendi tüzel kişiliği adına yürütülmekte ve üçer aylık dönemler şeklinde raporlanmaktadır. Sekretarya tarafından hazırlanan mizan, bilanço ve faaliyet tabloları Yönetim Kurulunca onaylanarak ilgililere sunulmakta veya yayımlanmaktadır.

Fonun gelir kaynakları;

- Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan bağış, yardım, hibe ve krediler,
- Bütçe içerisine bu amaçla konulacak ödenek,
- Yurt içi ve yurt dışı sermaye ve para piyasalarından sağlanan kaynaklar,
- Diğer gelirler.
- 5018 sayılı Kanununa tabi olan kamu idareleri bütçelerine bu amaçla konulan ödenekten, diğer kamu idareleri ise kendi bağlı bulundukları mevzuat doğrultusunda Fona kaynak aktarabilmektedir.

3.2) Afet Yeniden İmar Fonunun Kaynak Kullanımı ve Kaynak Değerlendirme Yöntemleri

Fonun kaynak sağlama yöntemi, kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan projelerin finansmanının desteklenmesi şeklindedir. Yönetim Kurulunca kabul edilen projeler için fondan ilgili kamu kurum ve kuruluşuna kaynak aktarılmakta ve ilgili kamu kurumlarının bütçesine gelir kaydedilmektedir. Projelerin uygulanması işlemleri ise kaynak aktarılan kamu kuruluşlarınca yerine getirilmektedir. Projelere aktarılan bütçenin mevzuata uygun ve optimal kullanımından bu kurumlar sorumludur.

Kamu idarelerinin mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve izlenebilmesini sağlamak amacıyla Kamu Haznedarlığı uygulanmaktadır. Kamu Haznedarlığı uygulaması kapsamında fonlar da bulunmaktadır. Buna göre, afet sebebiyle toplanan nakdi bağışlar ile yardımları ve belli bir kamusal amaca tahsis edilmek suretiyle fon, hesap, özel hesap, havuz gibi adlarla açılan ve/veya yönetilen her türlü banka hesaplarında tutulan kaynakları,

- Kamu sermayeli bankalarda TL cinsi vadesiz, vadeli mevduat veya katılma hesabında tutabilmekte,
- Döviz ödemeleri için vadesiz, vadeli veya katılma hesabı açabilmekte,
- 4749 sayılı Kanun kapsamında Bakanlıkça ihraç edilen borçlanma senetleri ve/veya kira sertifikaları alabilmekte,
- Kamu sermayeli bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçlarında değerlendirebilmektedir (Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği).

3.3) Afet Yeniden İmar Fonunun Denetimi

Anayasada fonlarla ilgili bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun denetim alanının belirtildiği Madde 4'te, fon şeklindeki idarelerin Sayıştay tarafından denetiminden söz edilmektedir. Fakat bu durum anayasal bir zorunluluğu ifade etmediğinden fonlarla ilgili özel kanunlarda değişik denetim biçimleri kabul edilmektedir (Çağan 1987). 7441 sayılı Kanun ve Afet Yeniden İmar Fonunun Yapısı ve İşleyişi Hakkında Yönetmelikte Sayıştay denetimine tabi olup olmayacağı ile ilgili bir ibare yer almamaktadır. İlgili Kanun ve Yönetmelikte Fonun denetiminin bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetleneceği ifade edilmiştir. Yönetim kurulu kararı ile bağımsız denetimden yararlanılabilmektedir. Aktarılan kaynağı hangi kamu kurum ve kuruluşu kullanıyorsa yapılan iş ve işlemlerde denetime tabidir. İlgili kanun ve yönetmelikte belirtilmese de ödenek aktarılan kamu kurum ve kuruluşun proje ile ilgili yapmış olduğu iş ve işlemlerin denetimi Sayıştay'ın denetim kapsamına girmektedir.

3.4) Afet Yeniden İmar Fonunun Kamu Maliyesindeki Yeri ve Önemi

Doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkan iktisadi maliyetlerin önemli bir kısmı sosyal devlet gereğince kamu sektörü tarafından karşılanmaktadır. Kamu sektörünün afetler sonucu katlandığı mali yükümlülükler kısa vadede bütçe açıkları, uzun vadede kamu borç stoğu üzerinde baskılara neden olabilmektedir (Jha ve diğ. 2018, Lee ve diğ. 2018, Cabezón ve diğ. 2019, Nishizawa ve diğ. 2019, Panwar ve Sen 2020, Jerch ve diğ. 2023). Bu anlamda afetlerin mali sonuçlarını yönetmek kamu maliyesi literatüründe koşullu örtük mali yükümlülükler kapsamına girmektedir. Zira koşullu örtük mali yükümlülükler beklenmedik nedenlere (afet, savaş vb.) bağlı olarak ortaya çıkan, herhangi bir kanuna veya sözleşmeye dayanmaksızın sosyal devlet anlayışı gereği olarak hükümetlerin yüklendiği mali yükümlülüklerdir (Şen ve Tokathoğlu 2020). Koşullu örtük mali yükümlülükler maliye politikası çerçevesinde ele alınabilecek en muğlak alanlardandır. Yükümlülüğün bağlandığı koşulun gerçekleşip gerçekleşmemesinin daha önceden planlanamaz olması kamu harcamalarının yetersiz kalması, kamu gelirlerinin azalması gibi etkiler ortaya çıkarak bütçe dengesinin bozulmasına yol açmaktadır. Bütçe dengesinde ortaya çıkan bozulmalara rağmen sosyal devlet ilkesi gereği ortaya çıkan felaketlere hükümetin müdahale etmesi mali disiplinsizliğe neden olmaktadır. Bu anlamda Türkiye'de doğa kaynaklı afetlerin ortaya çıkaracağı mali yükümlülükleri azaltmak üzere risk tutmaya ilişkin finansman aracı olarak Afet Yeniden İmar Fonu kurulmuştur. Böylelikle Afet Yeniden İmar Fonu gibi uygulamalar, doğa kaynaklı afetlerin kamu maliyesi üzerindeki baskısını minimize edebilecek seçeneklerdir (Çelen 2011).

Günümüzde iklim değişikliğinin neden olduğu doğa kaynaklı afetler her geçen gün artmakta, dolayısıyla doğa kaynaklı afetlerin ortaya koyduğu mali yükümlülükler kamu sektörü üzerinde baskı oluşturmaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere, Afet Yeniden İmar Fonu doğa kaynaklı afet gerçekleşmesi koşulunda doğa kaynaklı afetlerin kamu maliyesi üzerindeki

etkisini azaltacaktır. Buna ek olarak, olağanüstü dönemlerde kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde hızlı karar vermek gerekmektedir. Hızlı karar vermek, kolay ve daha az bürokrasi ile harcama yapmak ve mevcut mali mevzuatın katı kurallarının dışına çıkmak gibi amaçların yerine getirilmesinde Afet Yeniden İmar Fonu gibi uygulamalar kamu hizmetlerinin sunumunda pratiklik sağlayacaktır.

Türkiye’de kamu mali yönetim içerisinde Afet Yeniden İmar Fonu, genel yönetim kapsamında merkezi yönetim başlığı altında bütçe dışı fonlar kaleminde değerlendirilmektedir. Türkiye’de anayasada fonlarla ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanununda ise fonlarla ilgili olarak Ek Madde 2’de Müşterek fon hesabı altında, fonların tanımı yapılmamış fakat fonların gelirlerinin TCMB nezdinde Hazine ve Maliye Bakanlığı adına açılan hesapta tutulacağı ifade edilmiştir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunun kapsam maddesinde fonlar ibaresi bulunmakta ancak fonun tanımı yapılmamıştır. 6085 sayılı Sayıştay Kanunun denetim alanı maddesinde fonların denetim kapsamında olduğu yer almaktadır. Fakat bu kanunda da fon tanımı yapılmamıştır. Türkiye’de fonlarla ilgi genel bir mali mevzuat bulunmamaktadır. Kendi özel mevzuatları çerçevesinde işlem yapılmaktadır. Bu anlamda Afet Yeniden İmar Fonu, hizmetleri gerçekleştirmede ve harcamalarını yürütmede 21 Mart 2023 tarihinde çıkarılan 7441 sayılı Kanuna tabidir.

Bütçe dışı fonlar kategorisinde sınıflandırılan Afet Yeniden İmar Fonu uygulamasının kamu mali yönetiminde bazı aksaklıkların ortaya çıkması muhtemeldir.

- Fonların artması devlet bütçesinin küçülmesine neden olmakta, bir ölçüde bağımsız birkaç hazineyi ortaya çıkarmaktadır. Bu durum bütçe ilkelerinden olan birlik ve adem-i tahsis ilkelerine ters düşmektedir.
- Yasama organı tarafından denetlenmemesi fonların kamu sektörü içindeki payını ve milli ekonomi içinde kamu sektörünün payını belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Ayrıca bu durum bütçe politikasının bütünlüğüne ve etkinliğine de zarar vermektedir.

- Fon uygulaması mali disiplinin sağlanmasını engellemekte ve israfa yol açmaktadır.
- Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde önceliği ortadan kaldırmakta, önceliği olmayan mal ve hizmetler fon uygulamasıyla ön plana çıkabilmektedir (Çelen 1998).
- Fonlar mali disiplini bozması, yasama denetiminin ve kamunun mali konularını düzenleyen temel yasaların dışında kalması, denetim dışı kalma özelliği göstermeleri, elde ettikleri gelirleri kolayca ve hesapsızca harcamaları, kamu kaynaklarının etkin kullanılmaması gibi nedenlerle kamu maliyesine zarar vermektedir (Saygılı 2002).
- Kaynak sıkıntısı çeken gelişmekte olan ülkelerde iktisadi büyüme ve kalkınma için kullanılacak kaynakların atıl olarak tutulmasına yol açacaktır.
- Fonlar siyasi partilerin selektif iktisadi rant dağıtımında bir araç haline gelebilmektedir.

Fonların kamu maliyesinde ortaya çıkardığı aksaklıklara rağmen tamamen ortadan kaldırılması düşünülemez. Zira özel durumların varlığı ve kanuni sınırlamaların olması bazı fonların kurulmasını gerektirmektedir. Afet Yeniden İmar Fonu, afet sonrası doğa kaynaklı afetlerin kamu maliyesi üzerindeki etkisini azaltmada ve olağanüstü dönemlerde kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde hızlı karar alınmasının ortaya çıkaracağı etkiler bakımından bu duruma örnek teşkil etmektedir.

4. TÜRKİYE’DE YENİDEN İMAR FONUN OLUŞTURULMASINA NEDEN OLAN 6 ŞUBAT 2023 DEPREMLERİNİN MALİ ETKİSİ

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen asrın en büyük felaketlerinden biri olan Kahramanmaraş merkezli depremlerde 53 binden fazla kişi vefat etmiş ve 108 bine yakın kişi yaralanmıştır. Depremlerin toplam maliyeti 148.8 Milyar Dolar olmuş ve 2023 GSYH’nin %9’una denk gelen maddi zarar ortaya çıkmıştır (TBMM Deprem Araştırma Komisyonu 2023). Bütçe büyüklüğüne ilişkin veriler Tablo 4’te verilmiştir. Afet sonrası artan ihtiyaçlar yürürlükteki bütçe üzerindeki değişiklikler ile telefi edilmeye çalışılmaktadır (Keyifli 2021).

Tablo 4: 2022, 2023 ve 2024 Merkezi yönetim bütçe büyüklükleri (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı 2024)

Table 4: Central government budget for 2022, 2023 and 2024 (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı 2024)

	Bütçe (Milyon TL)			Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)	
	2022	2023*	2024 **	2023	2024
Toplam Gelir	2.553.098	4.929.663	8.437.100	93	71
Toplam Gider	2.831.472	5.589.084	11.089.037	97	98
Denge	-278.373	-659.420	-2.651.936	136	302
Borç stoku	4.035.441	6.736.590	8.649.341***	66	28

*Ek Bütçe Dahil **Tahmini ***30 Eylül 2024 İtibariyle

Bu kapsamda mevcut yetkiler ve sınırlar dahilinde bütçe içi aktarımlar yapılabilir. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde tutulan yedek ödenek dahil olmak üzere bütçe içi aktarımların da yetersiz olması durumunda bütçe büyüklüklerini artırmak üzere ek bütçe koyulabilir. Nitekim

Türkiye’de 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremi sonrası ek bütçe talebi gündeme gelmiş ve 15 Temmuz 2023 tarihinde ek bütçe kabul edilmiş, başlangıç bütçe büyüklüklerini yaklaşık %25 artırmıştır. Tablo 4’te görüldüğü üzere 2023 yılı kamu gelirleri bir önceki yıla göre %93, kamu harcamaları ise %97

artış göstermiştir. Kamu gelir ve giderlerindeki atışlar devlet bütçesini bozarak kamu açıkları bir önceki yıla göre %136 artış göstermiştir. Bu durum borç stokunun da bir önceki yıla göre %66 artmasını beraberinde getirmiştir. 2024 yılına gelindiğinde ise bir önceki yıla göre kamu gelirleri %71, kamu harcamaları %98, kamu açıkları %302 artış göstermiştir.

6 Şubat 2023 depremleri sonrası ortaya çıkan iktisadi maliyetlerin önemli bir kısmını her ne kadar mali disiplinsizliğe yol açsa da sosyal devlet gereğince kamu sektörü yüklenmiştir. Bu durumun kısa vadede bütçe açıkları uzun vadede kamu borç stoğunun artmasına neden olması muhtemeldir. Doğa kaynaklı afetlerin kamu maliyesi üzerindeki etkisini azaltabilmek adına Türkiye’de risk tutmaya ilişkin finansman aracı olarak Afet Yeniden İmar Fonu kurulmuştur.

5. SONUÇ

Asrın en büyük felaketlerinden biri olarak kabul edilen 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler, Türkiye’ye yeniden deprem kuşağında olduğunu hatırlatmıştır. Deprem sonrası ortaya çıkan maliyetlerin bütçe dengesi üzerinde ortaya çıkaracağı olumsuz etki literatürde kabul görmüş bir olgudur. Zira Türkiye’de 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında acilen ek bütçeye ihtiyaç duyulmuş ve başlangıç bütçe büyüklükleri yaklaşık %25 oranında artırılmıştır. Bu durum sonucunda, bir önceki yıla göre 2023 bütçe büyüklükleri yaklaşık 2 kat, bütçe açığı %136 oranında; 2024 yılında ise bütçe büyüklükleri yaklaşık 2 kat, bütçe açığı ise %302 oranında artmıştır. Bütçe dengesindeki bu bozulmalar borç stokunun da artmasına yol açmıştır.

Doğa kaynaklı afetler beklenmedik olaylardır. Ancak doğa kaynaklı afetlerin neden olduğu zararlar doğa kaynaklı afetlerin şiddetine ve alınan önlemlerin yeterliliğine bağlıdır. Bu anlamda modern toplumlarda maliye politikalarının hedefleri arasında doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkacak maliyetlerin de karşılanması dahil edilmiştir. İçinde yaşadığımız yüzyılda doğa kaynaklı afet sayısının artması ve bu afetler sonucu ortaya çıkan maliyetler göz önüne alındığında maliye politikasının afet etkilerini azaltmaya yönelik hedeflerinin bir gereklilik olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Dünyada doğa kaynaklı afetler sonucu ortaya çıkan maliyetleri karşılamak üzere afet sigortası, afet tahvili, afet rezerv fonu ve afet regülasyonları gibi finansman araçları kullanılmaktadır. Türkiye’de ise doğa kaynaklı afet finansman aracı olarak 17 Ağustos 1999 Marmara depremi sonrası kurulan Doğal Afet Sigortası (DASK) ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası kurulan Afet Yeniden İmar Fonu kullanılmaktadır. Ne yazık ki bu iki doğa kaynaklı afet finansman aracının ortak özelliği her ikisinin de yaşanan büyük çaplı depremler sonrası kurulmalarıdır.

Kaynak temininde sıkıntı yaşayan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde büyüme ve kalkınmaya ayrılacak kaynakların afet fonlarına ayrılmasının alternatif maliyeti oldukça yüksektir. Ancak Türkiye gibi özellikle deprem kuşağında yer alan bir ülke için bu tür doğa kaynaklı afet finansman araçları

maliye politikası hedeflerinde başarının sağlanması adına zorunluluk haline gelmiştir.

Türkiye’de 7441 sayılı kanunla kurulan Afet Yeniden İmar Fonu, kamu mali yönetim içerisinde genel yönetim kapsamında merkezi yönetim başlığı altında bütçe dışı fonlar kaleminde değerlendirilmektedir. Fonlar, belirli veya birbirine yakın amaçlar için belirli kaynakların toplandığı ve harcandığı, bütçeyle bağlantılı veya tamamen bütçe dışı kamusal nitelikli özel hesaplardır. Fonlar genel mali yönetim kurallarının dışında yönetilmesi, katı bütçe ilkelerinin dışına çıkılması ve hizmetin sağlanmasında etkinliği artırırken diğer taraftan kötü kullanımlara da ortam hazırlayabilmektedir. Zira fonların artması kamu sektöründe konsolidasyonu ve mali disiplinin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca Türkiye’de fonlar ile ilgili genel bir mevzuat bulunmaktadır. Bu anlamda fonlarla ilgili mevzuat çeşitliliğini ortadan kaldırmak amacıyla çerçeve bir mevzuat oluşturulmalıdır.

7441 sayılı Kanunla kurulan Afet Yeniden İmar Fonunun yasama organınca kurulması bu fonun, kanunilik ilkesini güçlendirmesi bakımından önemlidir. Diğer taraftan Merkezi Yönetim Bütçe bağlantısı açısından tam bir bağlılık bulunmamaktadır. Bağlılık yalnızca kaynak aktarılan kamu kurum ve kuruluşunun bütçesine ödenek olarak aktarılması şeklindedir. Başlangıçta Fonun kaynakları bütçe ile bağlantılı değildir. Afetlerin doğası gereği acil müdahale gerekliliği böyle bir fonun kurulması, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde hızlı müdahale edilmesi ve bütçe üzerindeki yükü hafifletmesi bakımından olumlu bir gelişmedir. Fonun denetiminde ise, Sayıştay denetimine doğrudan bağlanmamış olup, dolaylı şekilde denetime girmektedir. Bir kamu kaynağı olması açısından Sayıştay denetimine doğrudan girmesi gerekirken bunun belirtilmemesi fonun denetimi açısından olumsuz bir husustur. Muhasebe işlemlerinin Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerince yerine getirilmesi, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla uyum sağlanması ve belirli bir standardın sağlanması açısından olumludur.

Türkiye’de fonların, mali disiplini ve ekonominin dengelerini bozacak düzeye ulaşacak kadar büyüklüğe ulaşması engellenmelidir. Zira 2000’li yıllara kadar sayıları sürekli artan fonlar mali disiplin, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerini bozarak ülke ekonomisini krizlere gebe bırakmıştır. Ancak bu durum fonların tamamen ortadan kaldırılmasını gerektirmemektedir. Amacına uygun fonların kurulması önem arz etmektedir. Türkiye’nin bir deprem ülkesi olması ve iklim değişikliği başta olmak üzere çeşitli sebeplerle doğa kaynaklı afetlerin artması, afet yönetiminin ön plana çıkarılmasını gerekli kılmıştır. Bu bakımından Afet Yeniden İmar Fonu önemli bir adımdır.

Bu çalışma Afet Yeniden İmar Fonu gibi belirli amaçlara yönelik bütçe dışı fonların değerlendirilmesinde gelecekte yapılacak çalışmalara, özellikle kamu maliyesi perspektifinde derinlik kazandırma potansiyeli bakımından önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- AFAD, 2023. Dünyada ve Türkiye’de afet finansmanı, Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğü, Erişim adresi: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Kitaplar/DUNYADA-VE-TURKIYE%E2%80%99DE-AFET-FINANSMANI-V5.pdf.
- Benson C., 1997. The economic impact of natural disasters in Vietnam, Overseas Development Institute Working Paper, 98.
- Cabazon E., Hunter L., Tumbarello P., Washimi K., Wu Y., 2019. Enhancing macroeconomic resilience to natural disasters and climate change in the small states of the Pacific, Asian-Pacific Economic Literature, 33(1), 113-130.
- Canova F., Pappa E., 2021. Costly disasters and the role of fiscal policy: evidence from US States, European Union, Erişim adresi: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/fellowship-initiative-2020-2021-costly-disasters-and-role-fiscal-policy-evidence-us-states_en.
- Cavallo E.A., Galiani S., Noy I., Pantano J., 2010. Catastrophic Natural Disasters and Economic Growth (IDB Working Paper No. 183), Inter-American Development Bank.
- Çağan N., 1987. Anayasa yönünden fonlar, Anayasa Yargısı: Anayasa Mahkemesinin 24. Kuruluş Yıl Dönümü Nedeniyle Düzenlenen Sempozyumda Sunulan Bildiriler 25-26 Nisan 1986, Ankara- Türkiye, Erişim adresi: <https://kutuphane.tbmm.gov.tr/cgi-bin/koha/opac-ISBDdetail.pl?biblionumber=186453>.
- Çelen M., 1998. Kamu Maliyesinde Fon Kavramı ve Türkiye’de Bütçe Dışı Fonlar, Marmara Üniversitesi Maliye Araştırmaları Dergisi, 1998(10), 113-131.
- Çelen M., 2011. Doğal Afetlerin Doğurduğu Koşullu Mali Yükümlülükler, Maliye Çalışmaları Dergisi, 56, 41-68.
- Hochrainer S., 2009. Assessing the macroeconomic impacts of natural disasters: are there any?, World Bank Policy Research, 4968, The World Bank Sustainable Development Network Vice Presidency Global Facility for Disaster Reduction and Recovery Unit, Erişim adresi: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/4162/WPS4968.pdf>.
- Jerch R., Kahn M.E., Lin G.C., 2023. Local public finance dynamics and hurricane shocks, Journal of Urban Economics, 134, 103-516.
- Jha S., Martinez J., Quising P., Ardaniel Z., Wang L., 2018. Natural disasters, public spending, and creative destruction: a case study of the Philippines, ADBI Working Paper Series, 817, Erişim adresi: <https://www.adb.org/publications/natural-disasters-public-spending-and-creative-destruction-philippines>.
- Keyifli N., 2021. OECD Ülkelerinde Doğal Afetlerin Bütçe Açıkları Üzerine Etkisi: Dinamik Panel Veri Analizi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 43, 303-318.
- Lee D., Zhang H., Nguyen C., 2018. The economic impact of natural disasters in pacific island countries: adaptation and preparedness, IMF Working Papers, 108, Erişim adresi: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2018/05/10/The-Economic-Impact-of-Natural-Disasters-in-Pacific-Island-Countries-Adaptation-and-45826>.
- Meenan C., Ward J., Muir-Wood R., 2019. Disaster Risk Finance-A Toolkit, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Bonn-Germany.
- Nishizawa H., Roger S., Zhang H., 2019. Fiscal buffers for natural disasters in pacific island countries, IMF Working Papers, 152, Erişim adresi: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/07/12/Fiscal-Buffers-for-Natural-Disasters-in-Pacific-Island-Countries-47011>.
- Noy I., Nualsri A., 2011. Fiscal storms: Public spending and revenues in the aftermath of natural disasters, Environment and Development Economics, 16(1), 113-128.
- OECD, 2025. OECD economic surveys: Türkiye 2025, OECD Yayınları.
- Orkunoglu Şahin İ.F., 2017. Doğal afet risk yönetiminde dünya bankası modeli, Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, 54(628), 71-89.
- Panwar V., Sen S., 2020. Fiscal repercussions of natural disasters: stylized facts and panel data evidences from India, Natural Hazards Review, 21(2), 1-16.
- Peacock A.T., Wiseman J., 1961. The Growth of Public Expenditure in the United Kingdom, Princeton University Press, Princeton.
- Saygılı M.K., 2002. Türkiye’de kamu fonu uygulaması, Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, Ankara.
- Serin Ş.C., Demir M., 2023a. Doğal Afetlerin Mali Etkileri ve Yönetimi: Teori ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme. (In: Doğal Afetlerle Mücadelede Kamu Politikaları Sosyal, Ekonomik ve Mali Etkiler, Editör: Demir M., Çelik A., Serin Ş.C., Gazi Yayınları, Ankara, 2023.) 1-32.
- Serin Ş.C., Demir M., 2023b. Does public debt and investments create crowding-out effect in Turkey? evidence from ardl approach, Sosyoekonomi, 31(55), 151-172.
- Skoufias E., 2003. Economic crises and natural disasters: coping strategies and policy implications, World Development, 31(7), 1087-1102.

Şen S., Tokatlıoğlu M., 2020. Kamu maliyesinde bir risk unsuru olarak koşullu yükümlülükler: Türkiye örneği, *Sosyoekonomi*, 28(44), 215-236.

TBMM Deprem Araştırma Komisyonu, 2023. Kahramanmaraş merkezli depremlerin sonuçlarının tüm yönleriyle araştırılması, depreme dirençli yapı stokunun oluşturulması ve kentsel dönüşüm uygulamalarının etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Yasama Dönemi: 27, Yasama Yılı: 6, Nisan 2023, Erişim adresi: https://downloads.ctfassets.net/dq9b2d58kdrp/1lsNnDpzg2mqZAmTMAnnUH/2ce5ba429dda2c2f2f3bcccea2e83292/Deprem_Ara_t_rma_Komisyon_Raporu_2023.pdf.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2024. Merkezi yönetim bütçe istatistikleri, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü, Erişim adresi: <https://muhasebat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri>.

Xiao Y., 2011. Local economic impacts of natural disasters, *Journal of Regional Science*, 51(4), 804-820.

Yavuz A., Dikmen S., 2015. Doğal afetlerin zararlarının finansmanında kullanılan afet öncesi finansal araçlar, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 3(2), 303-322.

Yazılıtaş A., 2015. Türk afet yönetim sisteminde risk odaklı yönetimin önemi, *Türk İdare Dergisi*, 481, 559-577.

ARAŞTIRMA VERİSİ (Research Data)

Çalışma kapsamında kullanılan veriler T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri web sayfasından alınmıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI / İLİŞKİSİ (Conflict of Interest / Relationship)

Bu çalışmada yazarlar arasında ve yazarların kurumlar ile herhangi çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKI ORANI BEYANI (Author Contributions)

- Çalışmanın tasarlanması (Designing of the study): E.K., H.E.
- Literatür araştırması (Literature research): E.K., H.E.
- Şekil/Tablo/Yazılım hazırlanması (Preparation of figures/tables/software): E.K., H.E.
- Makale yazımı, düzenleme, kontrol (Writing, editing and checking of manuscript): E.K., H.E.